

Gustave Schlumberger

Les recerques erudites del savi alsacià sobre l'imperi bizantí i sobre els estats fundats a Orient a conseqüència de les Croades li havien guanyat un nom entre els grans bizantinistes. Recordem entre les seves obres *Les Principautés franques du Levant* (1877), *Numismatique de l'Orient latin* (1878-1882), *Sigillographie de l'Empire byzantin* (1884), *Un Empereur byzantin du xe siècle, Nicéphore Phocas* (1890), *L'épopée byzantine à la fin du xe siècle* (1896-1903), *Le siège, la prise et le sac de Constantinople par les Turcs en 1453* (1914), i sobre tot, per la seva relació directa amb els estudis catalans, el conegut llibre *Expedition des « Almogavares » ou routiers catalans en Orient, de l'an 1302 à l'an 1311* (1902, 2.ª ed.: 1914), obra que cal rectificar en gran part, ateses les modernes investigacions, sobre tot de Rubió i Lluch sobre la Grècia catalana, però que certament ha prestat un gran servei en fer conèixer a un gros públic — si es vol d'una manera bon xic novel·lesca — l'epopeia catalana d'Orient. En l'ANUARI MCMXXI-XXVI (pàgines 302-4) transcrivíem un dels seus darrers treballs, aquell amb què donà compte a l'Acadèmia d'Inscripcions de París de la descoberta afortunada d'un segell de la Companyia Catalana. — La bibliografia de la seva producció nombrosa ha estat aplegada al volum primer de *Mélanges offerts à Monsieur Gustave Schlumberger* (París, 1924). Un article necrològic de M. A. Blanchet del *Journal des Savants* (10 maig, 1929) fou reproduït per M. Salomon Reinach en la *Revue Archéologique* (1929) amb el complement d'aquella bibliografia de l'il·lustre patriarca dels estudis bizantins. — R. D'A.-M.

Ludwig von Pastor

El dia 30 de setembre de 1928 morí a Innsbruck el Baró Ludwig von Pastor, que era nat a Aquisgran el 31 de gener de 1854. Entre les seves notables obres històriques ocupa un lloc preminent la famosa Història dels Papes a partir de Martí V, això és, des de la fi de l'Edat mitjana. Per a la confecció d'aquesta obra, un dels més grans monuments de la historiografia de la nostra època, l'insigne historiador tudesc, havia recollit una quantitat enorme de materials als més variats fons d'arxius i biblioteques d'arreu d'Europa i sobre tot a l'Arxiu Secret del Vaticà que, ell, potser abans que cap altre estudiós, pogué estudiar lliurement. En la Història dels Papes cal admirar no sols la seva vasta erudició, sinó altres excelses qualitats com són, per exemple, la competència en les grans síntesis i la imparcialitat. Tan gran era aquesta que la seva fervent devoció a la Santa Seu — prop de la qual era ambaixador de la república austríaca — no li privà de judicar amb severitat els actes humanals erronis i àdhuc fortament culpables d'alguns papes, entre els quals Alexandre VI. Respecte a aquest gran pontífex valencià escrigué pàgines que els historiadors nostres no poden pas deixar de tenir en compte. Molt avançada la seva obra tingué la sort de poder augmentar amb el resultat de noves recerques el contingut de les quatre primeres edicions dels volums I i III de l'original alemany, i entre els nous materials inèdits cal esmentar una part de la correspondència d'Alexandre VI, dels anys 1493 i 1494 trobada a l'Arxiu Secret Pontifici. En publicà les peces més importants en nombre de 44 cartes, de les quals dues són en català. Tota la part destinada al mateix Papa així com la de Calixte III i nombroses pàgines de la seva obra, fan que la figura de Pastor quedi lligada a la història de la civilització catalana i que en aquestes pàgines hàgim d'associar-nos al dol general que la seva pèrdua produí en el món dels estudis històrics. — R. D'A.-M.

En Josep Rafael Carreras i Bulbena

Va néixer a Barcelona en 23 de Març de 1860. La seva obra de conjunt com a erudit i com a musicòleg es refereix al segle XVIII. Recordem entre altres treballs els següents: *Carlos de Austria y Elisabeth de Brunswick Wolfenbüttel a Barcelona y Girona* (text català i alemany) (1902) en el qual sobre l'estada de Carles a Barcelona i a Girona acumula dades i observacions abans d'ell només que apuntades i tracta de músiques, festes, càrrecs palatins, defensa de l'emperador, religiositat dels monarques; i *El Oratorio Musical desde su origen hasta nuestros días* (1905).